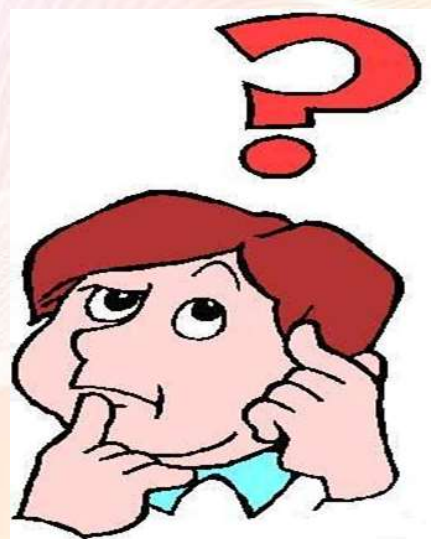

نمونه سوالات درس نهم

درس نهم : ایرانی متحد و یکپارچه

۱- اوضاع سیاسی ایران هنگام تأسیس حکومت صفوی چگونه بود؟

حکومت واحد و قدرتمندی نداشت و دچار تفرقه و تجزیه شده بود. حاکمان بخش‌های مختلف ایران با هم در جنگ بودند. به همین دلیل، امنیت و آرامش شهرها و روستاها از بین رفته و امور کشور مختل شده بود. سلطان عثمانی خود را خلیفه مسلمانان می‌دانست و علاوه بر سرزمین‌های همجوار، به ایران نیز طمع داشت. در شمال شرق ایران (ماوراءالنهر)، ازبک‌ها قدرت گرفته بودند و به مرزهای ایران می‌تاختند.

۲- حکومت صفوی چه زمانی شکل گرفت؟

در ابتدای قرن ۱۰ ه. ق با به قدرت رسیدن به نام اسماعیل، یکی از نوادگان شیخ صفی‌الدین اردبیلی.

درس نهم: ایرانی متحد و یکپارچه

۳- شیخ صفی الدین اردبیلی که بود و مهمترین طرفدارانش که بودند؟

شیخ صفی ۶۵۰-۷۳۵ ه.ق که از صوفیان معروف زمان خود بود، خانقاهش در اردبیل مورد توجه مردم و حاکمان محلی بود. صوفیان بیشتر وقتشان را در خانقاه به ذکر گفتن و انجام دادن مراسم خاص خود می‌گذراندند. پس از شیخ صفی، اداره خانقاه در خانواده او موروثی شد. مهم‌ترین طرفداران خانقاه شیخ صفی ایل‌های مختلف ترک بودند که به قزلباش شهرت داشتند.

۴- موفقیت‌های سیاسی و نظامی شاه اسماعیل صفوی چه نتایج داشت؟

حکومت کشور ما یکپارچه و نیرومند شد؛ به طوری که قلمرو آن به حدود قلمرو دوره ساسانیان رسید. حکومت صفوی همچنین همه اقوام ایرانی را زیر حاکمیت خود گرفت و موجب هم بستگی و اتحاد بیشتر ایرانیان شد.

درس نهم: ایرانی متحد و یکپارچه**۵- شاه اسماعیل صفوی چگونه به قدرت رسید و اقدامات وی پس از تاج گذاری چه بود؟**

اسماعیل صفوی به کمک نیروی نظامی قزلباش ها، نخست شروانشاهان و آققویونلوها را شکست داد و پس از تسلط یافتن بر تبریز، خود را شاه ایران خواند.

یکی از اقدام های مهم وی پس از تاج گذاری، رسمی کردن مذهب شیعه بود. سپس حاکمان مناطق مختلف را یکی پس از دیگری از میان برداشت و با شکست دادن ازبک ها در خراسان، بر سراسر ایران مسلط شد.

۶- چه کسی حکومت صفوی را تثبیت کرد و علت جابجایی پایتخت توسط او چه بود؟

تهماسب، (پسر شاه اسماعیل) با سر و سامان دادن به اوضاع داخلی و دفع حمله های ازبکان و دولت عثمانی، سبب تثبیت حکومت شد او پایتخت را از تبریز به قزوین انتقال داد؛ زیرا تبریز همواره در معرض هجوم سپاه عثمانی بود.

درس نهم : ایرانی متحد و یکپارچه**۷- چرا عثمانی‌ها به ایران حمله کردند و علت شکست صفویان از آنان چه بود؟**

سلطان عثمانی که از شکل‌گیری سلسلهٔ قدرتمند و شیعه‌مذهب صفویه ناخشنود بود، با سپاهی عظیم راهی ایران شد. در چالدران (در نزدیکی شهر خوی امروزی) سپاه عثمانی به کمک سلاح‌های آتشین مانند توپ و تفنگ که سپاه ایران از آنها بی‌بهره بود، پیروز شد. پس از جنگ چالدران، تبریز به اشغال عثمانی‌ها درآمد اما مقاومت و مبارزه مردم آنها را وادار به عقب‌نشینی کرد.

۸- زمان کدام شاه اوج قدرت صفویان است و چند نمونه از اقدامات وی را ذکر کنید.

شاه عباس اول (پنجمین شاه صفوی)

۱- شکست ازبک‌ها و عثمانیان

۲- انتقال پایتخت از قزوین به اصفهان و تلاش برای آبادانی آن

درس نهم : ایرانی متحد و یکپارچه

۹- علل ضعف و سقوط سلسله صفوی چه بود؟

- ❖ ناتوانایی و بی‌لیاقتی پادشاهان صفوی پس از شاه عباس اول
- ❖ سیاست کشتن و کور کردن شاهزادگان
- ❖ بازداشتن شاهزادگان از حکومت ولایت‌ها و آموختن شیوه کشورداری
- ❖ اختلاف و درگیری میان مقام‌های کشوری و لشکری و بازماندن از انجام مسئولیت‌های مهم خود
- ❖ فراگیری هرج و مرج در کشور و مختل شدن امور حکومت

۱۰- اوضاع نابسامان اواخر دوره صفویه سبب سلطه چه کسانی بر قسمتی از ایران شد؟

گروهی از افغان‌ها در قندهار سر به شورش برداشتند و پس از پیروزی بر حاکم آن ولایت، به سوی اصفهان حرکت کردند. سلطان حسین صفوی تسلیم شد و محمود افغان، بر پایتخت و قسمت‌هایی از ایران مسلط شد.

درس نهم : ایرانی متحد و یکپارچه**۱۱- صفویان کشور را چگونه اداره می کردند؟**

در رأس حکومت شاه قرار داشت. شاهان صفوی، اختیارات زیادی داشتند و با استبداد بر کشور حکومت می کردند. همه مقام های کشوری و لشکری مطیع فرمان شاه بودند و اجازه نداشتند مخالف خواست و اداره او عمل کنند. بعد از شاه، وزیر بزرگ قرار داشت که به او اعتمادالدوله نیز می گفتند. او مسئول امور اداری و مالی کشور بود اما در مقابل شاه قدرت و اختیار چندانی نداشت. فرماندهان نظامی نیز در اداره حکومت صفوی نقش بسیار مهمی داشتند و علاوه بر فرماندهی سپاه، معمولاً حاکم ولایت های مهم نیز بودند.

۱۲- حکومت صفویان با کدام دوره زمانی از تاریخ اروپا همزمان است؟

کشورهای اروپایی، قرون وسطا یا عصر تاریکی را پشت سر گذاشته و وارد قرون جدید شده بودند. قرن های شانزدهم تا نوزدهم میلادی را در تاریخ اروپا قرون جدید می نامند.

۱۳- قزلباش‌ها چه جایگاهی در دولت صفوی داشتند؟ (چرا شاه عباس از حکومت قزلباش‌ها کاست؟)

تا زمان شاه عباس اول، سران ایل‌های قزلباش حاکم ولایت‌های مختلف ایران بودند. شاه عباس اول برای تقویت حکومت مرکزی و جلوگیری از نافرمانی و بی‌نظمی سران ایل‌های قزلباش، حکومت ولایت‌ها را از آنان گرفت و به افرادی غیر از قزلباش‌ها سپرد. همچنین در کنار سپاه قزلباش، سپاه جدید از افراد غیر قزلباش تشکیل داد و با کمک گرفتن از اروپاییان، این سپاه را به تفنگ و توپ مجهز کرد.

۱۴- در قرون جدید چه تحولاتی در اروپا شکل گرفت؟

اوضاع سیاسی و مذهبی اروپا دگرگون شد و در نتیجه آن پیشرفت‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی چشمگیری به وجود آمد که به اختراعات و اکتشافات مهمی انجامید.

درس نهم : ایرانی متحد و یکپارچه**۱۵- پیشرفت در چه زمینه‌هایی سبب روی آوردن اروپاییان به استعمار کشورهای دیگر شد؟**

اروپاییان با توسعه صنعت کشتی‌سازی و وسایل دریانوردی توانستند راههای دریایی و سرزمین‌های جدیدی را کشف کنند. دریانوردان اروپایی با گذشتن از اقیانوس اطلس، قاره آمریکا را کشف کردند. آنان با دور زدن قاره آفریقا، به اقیانوس هند و خلیج فارس رسیدند. اروپاییان با کشتی‌های بزرگ و مجهز به توپ‌های جنگی به سرزمین‌های دیگر رفتند و بخش‌های وسیعی از قاره‌های آمریکا، آفریقا و آسیا را مستعمره خود کردند.

۱۶- اولین کشورهای استعمارگر را نام ببرید.

کشورهای پرتغال، اسپانیا، انگلستان و فرانسه پیشگامان استعمار بودند.

درس نهم : ایرانی متحد و یکپارچه**۱۷- اقدام صفویان در مقابل تصرف سواحل جنوبی ایران توسط پرتغالی ها چه بود؟**

در اوایل حکومت صفوی، پرتغالی‌ها جزایر و سواحل جنوبی ایران را تصرف کرده و تجارت خلیج فارس و دریای عمان را در اختیار گرفته بودند. شاه اسماعیل صفوی به دلیل نداشتن کشتی جنگی نتوانست در برابر پرتغالی‌ها کاری از پیش ببرد. شاه عباس اول از رقابت انگلیسی‌ها و پرتغالی‌ها استفاده کرد و به کمک کشتی‌های جنگی انگلستان، پرتغالی‌ها را از سواحل و جزایر ایران بیرون راند.

۱۸- چه عواملی سبب تقویت روابط ایران و اروپا در دوره صفویه می‌شد؟

- ❖ کاستن از فشار حملات عثمانی‌ها به خاک اروپا به دلیل هجوم پیاپی عثمانی‌ها به ایران و اروپا
- ❖ تمایل برای گسترش روابط تجاری خود با دیگر کشورها به دلیل تأسیس شرکت‌های بزرگ تجاری

مطالعات

نهم

درس نهم : ایرانی متحد و یکپارچه

پایان

